

Cirkulære om

**Protokollater om arbejdstid mv. for lærere,
børnehaveklasseledere og ledere ved frie
grundskoler**

2002

Indholdsfortegnelse

CIRKULÆRE	3

PROTOKOLLAT OM ARBEJ DSTID MV. FOR LEDERE VED FRIE GRUNDSKOLER	17

§ 1. Område.....	17
§ 2. Arbejdstid mv.	17
§ 3. Ikrafttræden mv.....	17

PROTOKOLLAT OM ARBEJ DSTID MV. FOR LÆRERE OG BØRNEHAVEKLASSELEDERE VED FRIE GRUNDSKOLER ...	19

§ 1. Område.....	19
§ 2. Arbejdstid.....	19
§ 3. Skoletid	19
§ 4. Egentid.....	20
§ 5. Arbejdets tilrettelæggelse.....	21
§ 6.....	22
§ 7. Sygdom, ferie mv.	23
§ 8. Rejsetid mv.....	23
§ 9.....	24
§ 10. Overarbejde	24
§ 11. Frihedsopsparing ved aften- og natjtjeneste	25
§ 12. Kostskoletilsyn	25
§ 13. Særlige bestemmelser for ansatte med nedsat arbejdstid	26
§ 14. Akkorder	26
§ 15. Fravigelse fra protokollatet og lokale aftaler.....	26
§ 16. Ikrafttræden og opsigelse.....	27

BILAG

Bilag 1.....	29
Bilag 2.....	31
Bilag 3.....	33
Bilag 4.....	35
Bilag 5.....	37
Bilag 6.....	39
Bilag 7.....	43
Bilag 8.....	45

CIRKULÆRE OM PROTOKOLLATER OM ARBEJDSSTID MV. FOR LÆRERE, BØRNEHAVEKLASSELEDERE OG LEDERE VED FRIE GRUNDSKOLER

Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation har med virkning fra 1. april 2002 fornyet protokollater om arbejdstid for

- ledere
- lærere og børnehaveklasseledere

ved frie grundskoler.

De to aftaler er protokollater til organisationsaftale for ledere, lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler samt forstandere, viceforstandere og lærere ved efterskoler og husholdnings- og håndarbejds-skoler.

II. Bemærkninger til protokollat om arbejdstid for ledere

Aftalen omfatter samtlige ledere omfattet af intervallønsbestemmelserne ved frie skoler, bortset fra viceskoleinspektører/- viceforstandere og afdelingsledere, der på grund af undervisningsomfanget er omfattet af arbejdstidsprotokollatet for lærere.

Ved eventuelt merarbejde anvendes reglerne om godtgørelse til tjenestemænd uden højeste arbejdstid.

Viceskoleinspektører og afdelingsledere, hvis ledelsesmæssige opgaver udgør mindre end 1/3 af den årlige arbejdstid, følger arbejdstidsbestemmelserne for lærere. En afdelingsleders kostskoletilsyn indgår ikke i tiden til ledelse.

Det er forudsat, at skoleledere, viceskoleinspektører og afdelingsledere er kvalificeret til at undervise.

Der er ikke ved aftalen truffet beslutning om anvendelse af dele af den samlede arbejdstid til bestemte formål.

Skolens bestyrelse kan således fremover disponere over lederens samlede arbejdstid i overensstemmelse med stillingernes indhold og karakter. I arbejdstiden kan som hidtil indgå undervisningsopgaver.

Selvom der ikke er fastsat undervisningsforpligtelse, har de af aftalen omfattede ledere ret til at undervise.

Det har været parternes forudsætning, at der ikke pålægges lederne at undervise i videre omfang end hidtil.

En fastsat undervisningsforpligtelse kan opfyldes som et gennemsnit over flere år.

Ved viceskoleinspektørers og afdelingslederens overgang fra arbejdstidsreglerne for lærere til arbejdstidsreglerne for ledere m.fl. vederlægges eventuelt opgjort overarbejde efter reglerne om overarbejdsbetaling i aftalen om arbejdstid for lærere.

III. Bemærkninger til protokollat om arbejdstid mv. for lærere og børnehaveklasseledere

Generelle bemærkninger

Protokollatet omfatter både lærere og børnehaveklasseledere ansat ved frie grundskoler og ved de private gymnasiers grundskoleafdelinger (i det følgende omtalt samlet som frie grundskoler). Medmindre andet specifikt er angivet, er der fælles regler for lærere og børnehaveklasseledere. I protokollatet anvendes betegnelsen ”ansat”, når reglerne gælder for både lærere og børnehaveklasseledere.

Arbejdet tilrettelægges på skolen inden for de rammer, som er anført i protokollatet.

Det er forudsat, at skolens ledelse efter de af skolens bestyrelse afstukne rammer i samarbejde med de ansatte foretager planlægningen. Det er endvidere forudsat, at der tages hensyn til skolens opgaver, type, fysiske rammer og arbejdsform samt lærernes muligheder for at tilrettelægge undervisningen mv. pædagogisk forsvarligt.

Der skal gives de ansattes tillidsrepræsentant mulighed for at gøre sig bekendt med forslag til arbejdsfordeling og arbejdstidsplaner samt ændringer heri.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Ad § 1. Område

For børnehaveklasseledere og lærere er der en generel adgang til at læse timer både i børnehaveklassen og i 1.-10. klasse, idet der ikke ved disse skoler er knyttet uddannelseskrav til stillinger som henholdsvis børnehaveklasseleder og lærer.

Deraf følger, at undervisere m.fl. ved frie grundskoler ikke ansættes og aflønnes efter deres uddannelse, men efter deres funktion.

Som børnehaveklasseleder betegnes den, der underviser i en børnehaveklasse.

Som lærer betegnes den, der underviser på 1.-10. klassetrin.

Den, der underviser i en børnehaveklasse, og som også underviser på 1.-10. klassetrin, er ansat og aflønnes som børnehaveklasseleder for undervisningen i børnehaveklassen og er ansat og aflønnes som lærer for undervisningen på 1.-10. klassetrin.

Hvis en børnehaveklasseleder også har ansættelse som lærer ved samme skole, er hovedbeskæftigelsen afgørende for, hvorvidt undervisningstillægget skal ydes efter skalaen for lærere eller børnehaveklasseledere, idet det totale undervisningstimetotal afregnes efter enten skalaen for børnehaveklasseledere eller lærere.

Den pågældende skal have en indplacering både som børnehaveklasseleder og som lærer, jf. dog nedenfor.

Denne grundregel om aflønning efter funktion vil fortsat være hovedreglen. Der er dog aftalt fire undtagelser herfra:

- 1) I organisationsaftalens § 23 er der adgang til at aftale, at en lærer midlertidigt (maksimalt 25 procent af arbejdstiden over 4 år) kan fungere som børnehaveklasseleder med bevarelse af aflønning som lærer. Dette gælder også, hvor bestemmelsen anvendes ved aftale om, at en lærer arbejder 100 % i børnehaveklassen ét enkelt år. I forbindelse med anvendelsen af organisationsaftalens § 23 kan der aftales en reduktion i egentiden.

- 2) De i arbejdstidsaftalens § 5, stk. 4 omhandlede timer til vikararbejde og andre uforudsigelige opgaver kan også anvendes til børnehaveklasselederens varetagelse af vikararbejde i 1.-10. klasse.
- 3) Det anses ikke for at være i strid med § 1 at lade en børnehaveklasseleder medvirke i de første dage efter sommerferien i undervisningen i 1. klasse af de elever, vedkommende havde i børnehaveklassen det foregående år, hvis den nye børnehaveklasse har en lidt senere skolestart (uanset om der er etableret et skolestartprojekt).

4) **Skolestartprojekter**

Det er ved aftalens indgåelse lagt til grund, at børnehaveklasselederens arbejdsopgaver omfatter undervisning i børnehaveklasser og i 1. og 2. klasse som et led i skolestartprojekter samt andre pædagogisk/administrative opgaver i forbindelse hermed.

Med skolestartprojekt menes samordnet indskoling eller andre lokalt besluttede skolestartprojekter for børnehaveklasser, 1. og 2. klasse.

En børnehaveklasseleder, der medvirker i et skolestartprojekt, fungerer og aflønnes som børnehaveklasseleder for alle sine timer i skolestartprojektet.

Tilsvarende aflønnes en lærer, der medvirker i et skolestartprojekt, som lærer, også for så vidt angår undervisningstimerne i børnehaveklassen i skolestartprojektet.

Tilsyn

Børnehaveklasseledere er som hidtil forpligtet til at føre tilsyn med børnehaveklasseleverne i frikvartererne uden for undervisningstiden. I planlægningen af det samlede arbejde bør indgå overvejelser specielt om børnehaveklasselederens situation, herunder om muligheder for uformelle kontakter m.v. i dagens løb med det øvrige lærerpersonale.

Ad § 2. Arbejdstid

I forbindelse med det kommende skoleårs planlægning skal den ansatte senest 1. april meddele skolens ledelse, hvorvidt de særlige feriefridage/særlige feriedage ønskes afviklet eller udbetalt, jf. organisationsaftalens § 20. Såfremt den ansatte ønsker særlige feriefridage/særlige feriedage afviklet, sker dette ved at antallet af

særlige feriefri dagstimer indregnes fuldt ud i skoletiden.

De særlige feriefridage/særlige feriedage kan gives enten som hele dage, jf. dog § 4, stk. 4, eller løbende ved indregning i den planlagte skoletid.

Der henvises til organisationsaftalens § 20 og cirkulærebemærkningerne hertil.

Ad § 3, stk. 1. Skoletid

Undervisning

Undervisning er den målrettede aktivitet, som de ansatte udfører med henblik på at øge elevernes kompetencer ud fra uddannelsens målsætning, eller med henblik på at understøtte den kompetenceudvikling, der i øvrigt finder sted.

Ud over undervisning som klasseundervisning, holdundervisning og individuel undervisning, finder undervisning i princippet sted ved mange forskellige aktiviteter sammen med eleven/eleverne uanset organiseringen, eksempelvis:

- gruppearbejde
- rådgivning/sparring/vejledning
- løbende evaluering
- elevsamtaler
- lejrskoler og ekskursioner
- sociale og kulturelle arrangementer.

I forhold til arbejdstidsprotokollatet betyder det, at undervisningen er målrettet i forhold til uddannelsens målsætning. Undervisning vil derfor kræve forberedelse – eller efterbehandling med henblik på senere at vende tilbage til eleverne.

Tilsynsopgaver

Uden at der er tale om undervisning, kan de ansatte medvirke ved tilsynsopgaver. Tilsynsopgaverne omfatter dels almindeligt tilsyn, dels andet tilsyn, og for lærerne tillige kostskoletilsyn.

Ved almindeligt tilsyn forstås de ansattes almindelige pligt til at medvirke til opretholdelse af skolens fastlagte orden.

Ved andet tilsyn forstås at det er fastlagt i arbejdstidsplanen, at den ansatte har tilsynsopgaver ud over det almindelige tilsyn, fx i frikvarterer (pauser), ved delta-

gelse i skolefester og andre arrangementer. Den ansatte har således ikke ansvar for tilrettelæggelse og afvikling (eller eventuel efterbehandling) af den pågældende aktivitet, eller dele heraf.

Den ansatte kan under andet tilsyn medvirke til elevernes kompetenceudvikling, f.eks. ved vejledning om hensigtsmæssig adfærd og personlig rådgivning. Andet tilsyn anses i denne forbindelse ikke for undervisning.

Ved kostskoletilsyn forstås varetagelse af pædagogiske arbejdsopgaver, der finder sted uden for den egentlige undervisning, hvor eleverne opholder sig på skolen, herunder om aftenen, om natten og i weekender. Kostskoletilsyn fastlægges i arbejdstidsplanen og medregnes i arbejdstiden som anført i § 12.

Læreren kan under kostskoletilsyn medvirke til elevernes kompetenceudvikling f.eks. ved socialt samvær, personlig rådgivning, lektiehjælp, almindelig vejledning om hensigtsmæssig adfærd. Kostskoletilsyn anses i denne forbindelse ikke for undervisning.

Pauser/frikvarterer

Behovet for nødvendige pauser for eleverne fastlægges enten af skolens ledelse eller af de involverede ansatte og elever.

Prøver

Tilsyn ved skriftlige prøver afregnes som skoletid med den hertil medgåede tid. Til lærernes medvirken ved folkeskolens afsluttende prøver som eksaminator, censor og beskikket censor medregnes den medgåede tid. Den afsatte tid skal bl.a. dække tiden til forberedelse, prøveafvikling samt eventuel rejsetid.

Tillidshverv

Tidsforbruget til hverv som f.eks. tillids- eller sikkerhedsrepræsentant afsættes inden for skoletiden.

Ad § 3, stk. 2.

I hvilket omfang opgaverne skal løses på skolen, beror på en lokal vurdering af opgavernes karakter og indhold samt de bygningsmæssige forudsætninger.

Under hensyntagen til skolens drift skal det tilstræbes, at deltidsansattes opgavesammensætning ikke adskiller sig fra sammenlignelige fuldtidsansattes med det

resultat at den deltidsansatte tildeles et uforholdsmæssigt stort undervisningsomfang og/eller afskæres fra at deltage i skolens øvrige aktiviteter.

Ad § 3, stk. 3 og 4.

Det forudsættes, at skolen over for tillidsrepræsentanten kan redegøre for, hvordan puljetimerne er anvendt.

Ad § 3, stk. 4.

De i stk. 3 og 4 anførte timetal er minimumstimetal. Skolen kan således anvende yderligere timer til disse opgaver.

Ad § 3, stk. 5.

På grundlag af opgavefastsættelsen forudsættes der aftalt en akkord om tiden til klasselærerfunktioner. I den forbindelse henvises til muligheden for at give funktionstillæg til klasselæreren.

Såfremt der ikke kan opnås enighed om det tidsmæssige omfang og funktionstillæg for klasselærerfunktionerne, afsættes der 75 timer til varetagelse af funktionen som klasselærer. Timerne kan fordeles på flere ansatte, såfremt skolens ledelse har truffet beslutning om at fordele klasselæreropgaverne for én klasse på flere ansatte.

De 75 timer anvendes til de opgaver, der er anført i bilag 5.

Ad § 4. Egentid

Den ansatte administrerer selv opgaveløsningen under respekt for de opgaver, som forudsættes løst inden for den afsatte tid.

Inden for skoletiden kan skoleledelsen tildele yderligere tid til individuel forberedelse og efterbehandling af undervisningsforløb, der kræver særlig forberedelse af den enkelte ansatte, f.eks. til lærere der varetager specialundervisning i særlige klasser, eller som varetager undervisningsopgaver, som er meget forskellige fra tidligere opgaver, eller hvor særlige sociale, faglige eller materielle forhold gør sig gældende.

Fælles forberedelse på de ansattes eget initiativ vil i givet fald være en del af egentiden.

I egentiden er der normalt afregnet for den forberedelse og efterbehandling, der knytter sig til varetagelse af den undervisning, der er tillagt de særlige funktioner, fx. skolebiblioteksarbejdet, erhvervsvejleder og lignende.

Egentiden reduceres forholdsmæssigt ved til- og/eller fratræden i løbet af året. Der beregnes på grundlag af antallet af arbejdsdage ekskl. ferier og søgnehellidage.

Ad § 4, stk. 3.

Der foretages ikke reduktion for kostskoletilsyn, der udgør mindre end 250 timer årligt. Det angivne maksimum på 1280 timer er alene et teknisk maksimum, og reduktionen i egentiden kan således anvendes til kostskolearbejde.

For deltidsansatte gælder, at konstanterne i formlen ($250, AN_t, E_t$) multipliceres med ansættelsesbrøken.

Ad § 4, stk. 4.

Lærere kan have behov for at løse en del af de opgaver, der er dækket af egentiden i tidsmæssig sammenhæng.

Skoletiden kan derfor tilrettelægges således, at indtil 1/3 af egentiden kan samles i perioder af mindst 2 sammenhængende dage (mandag-fredag), hvor der ikke er planlagt anden tjeneste. I forbindelse med søgnehellidage kan dagene dog gives enkeltvis.

Sådanne dage udgør 7,4 timer. Én dag årligt kan dog udgøre et mindre timetal (resttimetallet). Dagene placeres inden for hele skoleåret, uanset at dette måtte være opdelt i flere normperioder. Er skoleåret opdelt i flere normperioder fordeles egentiden forholdsmæssigt mellem normperioderne, idet der dog kan tages hensyn til placeringen af ovennævnte dage.

Børnehaveklasseledere er ikke omfattet af § 4, stk. 4. Børnehaveklasselederens arbejdstid til undervisning fordeles over skoleåret på skolens almindelige undervisningsdage. Varetagelsen af øvrige opgaver forudsættes fastlagt på disse dage eller i umiddelbar tilknytning hertil.

Ad § 5, stk. 4. Arbejdets tilrettelæggelse

Aktivitetsplanen danner grundlag for løbende udbetaling af undervisningstillæg og evt. planlagt overarbejde. For deltidsansatte danner aktivitetsplanen grundlag for fastlæggelse af beskæftigelsesgraden.

Såfremt forudsætningerne for aktivitetsplanen ændres væsentligt i løbet af normperioden kan aktivitetsplanen ændres for den resterende del af perioden med virkning fra førstkommende arbejdstidsplan. Der kan herved ske ændring af grundlaget for udbetaling af undervisningstillæg, evt. overarbejde og af deltidsansattes beskæftigelsesgrad. Derimod kan der ikke ske ændringer i arbejdstidsplaner, der allerede er udleveret til den ansatte, jf. dog stk. 8 og 9.

I forbindelse med længerevarende sygdom samt barselsorlov kan grundlaget for undervisningstillæg dog ikke ændres.

Ad § 5, stk. 5.

Det skal i arbejdstidsplanen fremgå, hvorledes arbejdstiden er fastlagt for de ansatte, der deltager i en lejrskole, en studietur, en hyttetur eller en udflugt/én-dagstur. Det skal herunder fremgå, hvorledes arbejdstiden er fordelt mellem undervisning og tilsyn, herunder rådighedstjeneste mellem kl. 23.00 og kl. 07.00, idet § 12, stk. 2 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

Arbejdstiden på lejrskoler, studieture, hytteture, ekskursioner og udflugter kan aftales som akkord, jf. § 14. Det skal for lejrskoler, studieture, hytteture og udflugter fremgå, hvor mange timer, der medregnes som undervisningstid.

Ad § 5, stk. 11.

Arbejdstidsplanen skal indeholde oplysning om:

- begyndelses- og sluttidspunkt for skoletiden
- den forventede placering af undervisning og andre opgaver
- feriedage og sønehelligdage
- afspadsering
- evt. kompensation for frihedsopsparing ved aften og nattjeneste (kostskoletilsyn).

Såfremt ledelsen og den ansatte er enige herom, kan aktiviteter flyttes i tid uden, at der herved er tale om omlagt tjeneste. Uanset en sådan flytning opgøres arbejdstiden på grundlag af arbejdstidsplanen.

I det omfang der i akkorder er aftalt mødetid, kan disse optages i arbejdstidsplanen.

Timer afsat til vikararbejde på aktivitetsplanen, kan holdes uden for arbejdstidsplanen. Disse vikatimer er således ikke omfattet af bestemmelserne i stk. 9.

Ad § 6, stk. 2.

Der kan ikke planlægges med delt tjeneste mellem undervisningsaktiviteter, bortset fra de tilfælde, hvor undervisningsaktiviteterne er planlagt afviklet i aftentimerne.

Deltagelse i efter- og videreuddannelse i eftermiddags- og aftentimerne betragtes ikke som delt tjeneste og er således ikke omfattet af begrænsningen i stk. 2.

Ad § 6, stk. 6.

En erstatningsfridag indgår i arbejdstidsopgørelsen med det antal timer, som den inddragede fridag ville have talt i arbejdstidsopgørelsen, hvis den ikke var blevet inddraget. Det betyder, at erstatningsfridagen tæller 0 timer, hvis der har været arbejdet på en lørdag eller søndag, men 7,4 time ved arbejde på en helligdag, f.eks. skærtorsdag.

Ad § 6, stk. 7.

Timer efter stk. 7 skal ikke opføres på arbejdstidsplanen.

Ad § 7. Sygdom, ferie mv.

For en ansat, der under sygdom mv. har skullet varetage en arbejdsopgave, der er afregnet med en akkord, forudsættes det, at der, i de tilfælde, hvor arbejdet ikke er varetaget på anden vis, skal tages stilling til, om der skal ske ændringer i den ansattes arbejdsforpligtelse, f.eks. ved at arbejdsopgaven reduceres eller at den ansatte tildeles mere tid til løsningen.

Ved lovligt fravær (f.eks. sygdom) af mindst 4 ugers varighed anses en forholdsmæssig del af timetallet for arbejdsopgaver, der ikke indgår i arbejdstidsplanen,

for at være afviklet under fraværsperioden. Den ansatte er således ikke forpligtet til at varetage sådanne timer på et senere tidspunkt.

Ad § 7, stk. 3.

Arbejdsdage, på hvilke den ansatte er planlagt fraværende på grund af barsels- eller fædreorlov, indgår i arbejdstidsopgørelsen med 7,4 timer pr. dag, hvoraf en forholdsmæssig del er egentid. Tilsvarende gælder for timer efter § 7, stk. 1.

Dage, der efter § 4, stk. 4, og bemærkningerne hertil, afsættes som hele sammenhængende dage beregnes fuldt ud som egentid. Den forholdsmæssige egentid beregnes på grundlag af antallet af arbejdsdage ekskl. ferier og sønehelligdage.

Ad § 8. Rejsetid mv.

Ved rejser direkte mellem bopæl og andet arbejdssted end det normale tjenestested, medregnes alene den tid, der ligger ud over den ansattes befordringstid mellem hjem og normalt tjenestested.

Ad § 10. Overarbejde

Når en normperiode er afsluttet, opgøres arbejdstiden. Ved opgørelsen sammenlægges:

- Egentid
- Tid ifølge arbejdstidsplanerne
- Præsterede arbejdstimer herudover
- Akkorder, jf. § 14, der holdes uden for arbejdstidsplanen
- Timer til kombinationsbeskæftigelse

Endvidere tillægges følgende, i det omfang det ikke er indregnet i arbejdstidsplanerne:

- Rejsetid som anført i § 8 og 9
- Timer efter § 14 om lokale aftaler, der ikke er indregnet i arbejdstidsplanerne
- Timer til afspadsering fra en tidligere normperiode
- Ferier og sønehelligdage
- Særlige feriedage/særlige feriefridage(-timer)

Viser opgørelsen, at den ansatte har haft overarbejde, honoreres disse timer efter reglerne i § 10 med fradrag af timer, der løbende er ydet overarbejdsbetaling for, jf. bemærkning til § 5. Hvis opgørelsen viser, at den ansatte har haft undertid, foretages der ingen regulering af den ansattes løn.

Såfremt en ansat fratræder sin stilling i en normperiode, opgøres arbejdstiden som ovenfor anført. Med hensyn til egentiden medregnes den forholdsmæssigt i forhold til antallet af arbejdsdage, jf. bemærkningerne til § 4, stk. 1.

Den således opgjorte arbejdstid sammenholdes med en norm, der beregnes fra normperiodens start til fratrædelsestidspunktet på grundlag af 37 timer pr. uge (svarende til 7,4 timer pr. arbejdsdag).

Ad § 12. Kostskoletilsyn

Lærere ansat ved grundskoler med kostafdeling har pligt til at deltage i tilsynet med kostelever.

Med lærerens accept kan der tillægges kostskoletilsyn i mere end halvdelen af det årlige arbejdstimetal for en fuldtidsbeskæftiget.

Bestemmelserne om delt tjeneste, jf. § 6, kan fraviges ved lokalaftale, jf. § 15, i forbindelse med kostskoletilsyn.

Ad § 13, stk. 1. Særlige bestemmelser for ansatte med ned-sat arbejdstid

Skolens ledelse afgør om der af hensyn til, at den deltidsbeskæftigede kan medvirke til de i § 3, stk. 3 og 4 omhandlede opgaver, skal afsættes tid til den ansatte udover den forholdsmæssige andel efter § 3, stk. 3 og 4.

Ad § 13, stk. 2.

Reguleringen af egentid sker senest i forbindelse med årsopgørelsen.

Ad § 14. Akkorder

Ved en akkord er der tidsmæssigt afregnet for den samlede arbejdsfunktion. Der vil således alene skulle tillægges yderligere tid, såfremt der sker væsentlige ændringer ift. funktionen på planlægningstidspunktet. Yderligere tid kan kun tildeles efter godkendelse.

Det kan i en akkord aftales, at en del af arbejdstiden indebærer tilstedeværelse på skolen på bestemte tidspunkter.

Ad § 15. Fravigelse fra protokollatet og lokale aftaler

Udøvelse af forhandlingsretten i forbindelse med indgåelse af lokalaftaler er for Frie Grundskoler Lærerforenings vedkommende nærmere beskrevet i bilag 7 (uddrag af fremsendelsesbrev til Undervisningsministeriet).

For Danmarks Lærerforenings vedkommende indgås lokalaftaler med den lokale kreds, medmindre denne har delegeret kompetencen til tillidsrepræsentanten.

Det er forudsat, at der er et hensigtsmæssigt forhold mellem den tid, der afsættes ved indgåelse af lokalaftale og den tildelte opgave.

Ikrafttræden

Cirkulæret træder i kraft 1. april 2002. Samtidig ophæves cirkulære af 10. december 1999 om arbejdstid mv. for lærere og børnehaveklasseledere samt for ledere ved frie grundskoler.

Finansministeriet,
Personalestyrelsen

Den 12. maj 2003

P.M.V.

E.B.

Marianne Hansen

PROTOKOLLAT OM ARBEJDSSTID MV. FOR LEDERE VED FRIE GRUNDSKOLER

§ 1. Område

Protokollatet omfatter ledere, der er omfattet af organisationsaftalens §§ 9-12 om aflønning af ledere.

Stk. 2. Protokollatet omfatter ikke viceskoleinspektører og afdelingsledere, hvis ledelsesmæssige opgaver udgør mindre end 1/3 af den årlige arbejdstid for lærere.

§ 2. Arbejdstid mv.

Reglerne om statens tjenestemænd uden højeste arbejdstid, herunder reglerne om godtgørelse for merarbejde til tjenestemænd uden højeste tjenestetid finder anvendelse for ledere m.fl. omfattet af nærværende aftale.

Stk. 2. Ledere, der er omfattet af nærværende aftale, skal være kvalificerede til at undervise inden for undervisningsområdet og har ret til at undervise.

§ 3. Ikrafttræden mv.

Protokollatet har virkning fra 1. april 2002 og kan opsiges samtidig med organisationsaftalen efter reglerne i samme. Opsiges organisationsaftalen, betragtes nærværende protokollat samtidig som opsagt.

Stk. 2. Samtidig ophæves protokollat af 10. december 1999 om arbejdstid mv. for ledere ved frie grundskoler.

København, den 12. maj 2003

Lærernes Centralorganisation

Anders B. Christensen

Finansministeriet

P.M.V.

E.B.

Mogens Esmarch

PROTOKOLLAT OM ARBEJDSSTID MV. FOR LÆRERE OG BØRNEHAVEKLASSELEDERE VED FRIE GRUNDSKOLER

§ 1. Område

Protokollatet omfatter lærere ved de frie grundskoler og de private gymnasiers grundskoleafdelinger.

Stk. 2. Protokollatet omfatter endvidere viceskoleinspektører og afdelingsledere, hvor de ledelsesmæssige opgaver udgør mindre end 1/3 af den årlige arbejdstid.

Stk. 3. Protokollatet finder endvidere anvendelse for børnehaveklasseledere med de nødvendige tilpasninger som følge af forskelle i arbejdsopgaver.

Stk. 4. En børnehaveklasseleder er forpligtet til at varetage følgende undervisningsopgaver:

- 1) Undervisning i børnehaveklasser
- 2) Undervisning i forbindelse med skolestartprojekter

§ 2. Arbejdstid

Den årlige arbejdstid udgør 1924 timer, inkl. ferie og fridage.

Stk. 2. Skolens ledelse fastlægger normperioden. Normperioden kan maksimalt være 1 år og kan ikke udgøre mindre end 4 uger.

Stk. 3. Arbejdstiden for normperioden fastsættes på grundlag af et timetal svarende til gennemsnitligt 37 timer pr. uge eller 7,4 timer pr. dag.

§ 3. Skoletid

Skoletid er betegnelsen for den del af arbejdstiden, der anvendes til undervisning, kostskoletilsyn, tilsyn, frikvarterer, fælles forberedelse og samarbejde med andre, udviklingstimer, efter- og videreuddannelse, klasselærerfunktioner, møder i lærerråd samt andre opgaver med tilknytning til undervisningen og skolens øvrige virksomhed.

Stk. 2. Skoletiden tilrettelægges og administreres af skolens ledelse. I skoletiden foregår arbejdet på skolen eller uden for skolen efter nærmere drøftelse med skolens ledelse.

Stk. 3. Af skoletiden afsættes en pulje svarende til 125 timer pr. årsværk, hvoraf den enkelte ansatte tillægges mindst 50 timer. Skolen beslutter før hvert skoleår til hvilke formål, puljen skal anvendes. Skolen kan vælge imellem:

- a. Udvikling og samarbejde (lærere/børnehaveklasseledere), jf. bilag 1
- b. Udvikling og efter- og videreuddannelse, jf. bilag 2
- c. Samarbejde, jf. bilag 3

Stk. 4. I stedet for den i stk. 3 nævnte pulje kan skolen vælge at afsætte en pulje på 150 timer pr. årsværk til samarbejde (lærere/børnehaveklasseledere), udvikling samt efter- og videreuddannelse, jf. bilag 4, hvoraf den enkelte ansatte tillægges mindst 50 timer.

Stk. 5. Der skal lokalt tages stilling til, hvilke klasselæreropgaver, jf. bilag 5, der skal varetages og det tidsmæssige omfang heraf.

§ 4. Egentid

Til hver fuldtidsbeskæftiget lærer afsættes 400 timer (jf. dog stk. 2 og 3). Til hver fuldtidsbeskæftiget børnehaveklasseleder afsættes 300 timer (jf. dog stk. 2). Timerne anses for medgået til de funktioner, som knytter sig til

- den ansattes individuelle forberedelse og efterbehandling af undervisning
- den ansattes individuelle forberedelse og efterbehandling af mødevirksomhed
- spontan kommunikation med forældre og elever uden for arbejdspladsen
- den ansattes selvstændige faglige ajourføring, eksempelvis læsning af faglitteratur og faglige tidsskrifter samt faglig orientering på internettet, samlinger og biblioteker mv.

Stk. 2. For ansatte, der er fyldt 60 år og som anmoder herom, forhøjes egentiden med 175 timer årligt. Det kan aftales, at disse timer eller dele heraf kan indsættes i timebanken, dog uden tillæg af 50 pct. efter § 10, stk. 3.

Tiden medregnes fra den normperiode, hvori den ansatte fylder 60 år. Er skoleåret delt op i flere normperioder, medregnes en forholdsmæssig andel i hver normperiode. Ansatte, der får forhøjet egentid, kan ikke få overtidsbetaling. Hvis normen overskrides, afspadseres de overskydende timer i den efterfølgende normperiode i forholdet 1:1.

Overarbejde, der er præsteret forud for den normperiode, hvori den ansatte første gang får forhøjet egentiden, vederlægges dog efter de almindelige regler, jf. § 10.

Stk. 3. For lærere, der efter § 12 varetager kostskoletilsyn, reduceres egentiden i forhold til omfanget af kostskoletilsyn efter følgende formel:

$$R_t = \left(\frac{\hat{A}T_t - 250}{AN_t - E_t} \right) \times E_t$$

Hvor

R_t = reduktion i egentid i timer

E_t = Egentid efter stk. 1 (400 timer), tillagt eventuelle timer efter stk. 2 (175 timer)

$\hat{A}T_t$ = Årligt kostskoletilsyn i timer (maksimum 1280)

AN_t = Årlig nettoarbejdstid (ekskl. ferier og fridage) i timer

Stk. 4. Såfremt ledelsen eller læreren finder det hensigtsmæssigt tilrettelægges skoletiden således, at indtil 1/3 af egentiden, placeres på hele sammenhængende dage, hvor der ikke er planlagt anden tjeneste, dog maksimalt 20 dage inkl. særlige feriedage/særlige feriefridage.

§ 5. Arbejdets tilrettelæggelse

Der udarbejdes for den enkelte ansatte en aktivitetsplan for normperioden (opgørelsesperioden), der angiver den ansattes forventede arbejdsopgaver i skoletiden og det anslåede tidsforbrug.

Stk. 2. Aktivitetsplanen udleveres til den ansattes senest 4 uger før normperiodens begyndelse.

Stk. 3. Aktivitetsplanen skal omfatte den samlede arbejdstid for normperioden.

Stk. 4. Der kan i aktivitetsplanen afsættes op til 100 timer årligt til vikararbejde og andre uforudsigelige opgaver.

Stk. 5. Aktivitetsplanen udmøntes i arbejdstidsplaner af ikke under 4 ugers varighed. Arbejdstidsplanerne angiver begyndelses- og sluttidspunkt for de ansattes arbejder, samt de forventede opgavers karakter, omfang og tidsmæssige placering.

Stk. 6. Arbejdstidsplanen udleveres til den ansatte senest 4 uger før ikrafttræden.

Stk. 7. Arbejdsdage, hvor den ansatte skal møde efter arbejdstidsplanen, skal medregnes med mindst 3 timer, med mindre andet er aftalt med den enkelte ansatte.

Stk. 8. Inden for det begyndelses- og sluttidspunkt, der er fastlagt i arbejdstidsplanen, kan den ansatte pålægges at varetage andre arbejdsopgaver end de på arbejdstidsplanen anførte.

Stk. 9. Der kan ske tilføjelser til arbejdstidsplanen således, at begyndelsestidspunktet er tidligere og/eller sluttidspunktet senere. Sådanne ændringer af arbejdstidsplanen skal gives med et varsel på mindst 96 timer.

Stk. 10. Hvis varslene for omlægning af mødetiden, jf. stk. 9, ikke overholdes, ydes for hver af de omlagte timer en godtgørelse.

Stk. 11. Godtgørelsen udgør 10,00 kr. pr. påbegyndt halve time (grundbeløb pr. 1. oktober 1997).

§ 6.

Arbejdet tilrettelægges normalt på hverdage, mandag til fredag.

Stk. 2. Den daglige arbejdstid skal så vidt muligt være samlet og en ansat kan højst pålægges 2-delt tjeneste 40 gange årligt.

Stk. 3. Ved mødevirksomhed, kulturelle arrangementer og lignende, hvor kontakten til andre persongrupper gør det hensigtsmæssigt, at dette arbejde kan lægges i aftentimerne, kan tjenesten yderligere deles indtil 20 gange årligt.

Stk. 4. 3-delt tjeneste indgår i arbejdsopgørelsen med den faktisk udførte tjeneste, dog mindst 7,4 timer.

Stk. 5. Hvis den ansatte tilkaldes til ekstratjeneste med varsel på mindre end 24 timer, indgår denne i arbejdstidsopgørelsen med mindst 3 timer.

Stk. 6. Ved tjeneste på lørdage, søndage eller helligdage gives et tilsvarende antal erstatningsfridage i samme normperiode.

Stk. 7. En ansat kan efter aftale frivilligt påtage sig kortvarig tjeneste på en fridag uden at denne betragtes som bortfaldet. I sådanne tilfælde ydes der den ansatte en betaling for den medgåede tid beregnet efter satsen for overarbejdsbetaling på udbetalingstidspunktet.

§ 7. Sygdom, ferie mv.

Arbejdsdage, på hvilke den ansatte er fraværende på grund af sygdom eller andet lovligt forfald, indgår i arbejdstidsopgørelsen med den planlagte mødetid. Hvis mødetiden ikke er planlagt, regnes med 7,4 timer pr. dag.

Stk. 2. Ferie og sønehelligdage medregnes med 7,4 timer pr. dag.

Stk. 3. Godkendt kombinationsbeskæftigelse indregnes i lærerens arbejdstid i henhold til den konkrete aftale.

§ 8. Rejsetid mv.

Ved tjeneste uden for det faste arbejdssted, medregnes transporttiden til og fra arbejdsstedet som arbejdstid.

Stk. 2. Arbejdsfrie perioder uden for det faste arbejdssted på indtil 2 timer medregnes fuldt ud.

Stk. 3. Såfremt en arbejdsfri periode uden for det faste arbejdssted er af længere varighed end anført i stk. 2, men ikke overstiger 6 timer, medregnes hele perioden med 1/3 af tiden.

Stk. 4. I øvrigt medregnes arbejdsfrie perioder ikke.

§ 9.

Rejser, der udføres som en del af tjenesten, medregnes i arbejdstiden, dog højst med 13 timer pr. døgn, medmindre andet aftales lokalt.

Stk. 2. Tjeneste på det fremmede tjenestested medregnes efter de almindelige regler.

§ 10. Overarbejde

Hvis arbejdets omfang efter aktivitetsplanen eller ved normperiodens udløb har oversteget den fastsatte arbejdstid for fuldtidsansatte, jf. § 2, ydes overarbejdsbetaling, der for hver time udgør 1/1924 af vedkommende ansattes samlede faste årsløn (på udbetalingstidspunktet), ekskl. undervisningstillæg og pensionsbidrag, med et tillæg på 50 %.

Stk. 2. Hvis den ansatte og ledelsen er enige herom, kan der i stedet ydes frihed af samme varighed som den overskydende tid med tillæg af 50 % i den efterfølgende normperiode. Hvis overarbejdet har et tilstrækkeligt omfang, kan erstatningsfrihed gives som hele fridage af 7,4 timer, udover de i § 4, stk. 4, nævnte dage.

Stk. 3. Det kan aftales mellem den ansatte og skolens ledelse, at konstaterede overtimer ikke betales ved normperiodens udløb, jf. stk. 1, men i stedet overføres til en timebank med tillæg af 50 pct. med henblik på afspadsning i en senere normperiode.

Stk. 4. Ved en normperiodes begyndelse kan timebanken højst indeholde 200 timer. Det skal mellem den ansatte og skolens ledelse aftales, hvornår timebanken senest skal afspadses. I forbindelse med en ansats fratræden skal timebanken opgøres, og evt. overskydende timebanktimer skal udbetales jf. stk. 1, dog uden tillæg af 50 procent.

§ 11. Frihedsopsparing ved aften- og nattjeneste

For hver fulde 37 timers tjeneste lærere med kostskoletilsyn efter ordre eller ifølge en arbejdstidsplan udfører i tidsrummet fra kl. 17.00 til kl. 06.00, ydes der 3 timers frihed. I beregningen indgår tillige tjeneste, der udføres i tiden kl. 14.00 – 17.00 som led i en forud tilrettelagt tjeneste, hvoraf mindst halvdelen ligger efter kl. 17.00.

Stk. 2. Frihedsopsparingen opgøres én gang årligt i tilslutning til årets sidste normopgørelse. Ved aftale mellem læreren og ledelsen kan der ske løbende afvikling af opsparret frihed.

Stk. 3. Hvis den opsparede frihed ikke er afviklet senest 6 måneder efter opgørelsesperiodens udløb, ydes betaling med satsen for overarbejdsbetaling på udbetalingstidspunktet, jf. § 10, stk. 1.

§ 12. Kostskoletilsyn

Ved dagtjeneste mellem kl. 7.00 og kl. 23.00 medregnes den tid, hvor læreren har kostskoletilsyn fuldt ud som arbejdstimer.

Stk. 2. Ved nattjeneste mellem kl. 23.00 og kl. 7.00 medregnes den tid, hvor læreren har kostskoletilsyn, med $\frac{1}{3}$ af arbejdstimetallet, når læreren kan opholde sig i sit eget hjem, og med $\frac{3}{4}$, når læreren har pligt til at tage natophold i vagtværelse på skolen.

Stk. 3. Arbejdet med kostskoletilsyn kan for den enkelte lærer højst udgøre halvdelen af det årlige arbejdstimetal for en fuldtidsansat. Afdelingsledere, der efter § 1, stk. 2, omfattes af protokollatet og som er ansat særligt med henblik på varetagelse af arbejde med kostelever, er ikke omfattet af denne regel.

Stk. 4. Ved tilkald til arbejde af over $\frac{1}{2}$ times varighed i rådighedsperioden indregnes den fulde varighed af afbrydelsen som arbejdstid.

§ 13. Særlige bestemmelser for ansatte med nedsat arbejdstid

For ansatte med nedsat arbejdstid, samt ansatte med delvis tjenestefrihed til organisationsarbejde, ydes løn i forhold til den nedsatte arbejdstid, og de i § 3, stk. 3 og 4, § 4 og § 7 nævnte timer nedsættes forholdsmæssigt.

Stk. 2. Eventuel merbeskæftigelse af midlertidig karakter godtgøres med frihed af samme varighed eller normal timeløn, idet de i § 4 nævnte timer reguleres svarende til den faktiske beskæftigelsesgrad, dog højest svarende til fuld tid.

Stk. 3. Ved merbeskæftigelse af fastere karakter, foretages en ændring af den ansatte beskæftigelsesgrad (evt. tidsbegrænset).

§ 14. Akkorder

Der kan indgås lokale aftaler om samlede akkorder for hele eller dele af skoletiden.

Stk. 2. Ved en akkord forstås en aftale om, at der afsættes et bestemt antal arbejdstimer til en nærmere beskrevet opgave. Timerne anses for medgået til formålet og indregnes i arbejdstidsopgørelsen.

Stk. 3. Aftaler om akkorder udløber ved normperiodens afslutning, medmindre andet er aftalt.

§ 15. Fravigelse fra protokollatet og lokale aftaler

Nærværende protokollat kan ved aftale mellem skolens ledelse og Frie Grundskolers Lærerforening/Danmarks Lærerforening fraviges og/eller suppleres, jf. dog stk. 2 og 5.

Stk. 2. Der kan indgås lokal aftale om fravigelse af § 5, stk. 10 og 11, samt §§ 6, 8, 9, 11, og 12. Der kan endvidere indgås aftale om akkorder efter § 14.

Stk. 3. Lokalaftaler efter stk. 2 skal være skriftlige og indgås mellem skolens ledelse og skolens tillidsrepræsentant/organisationens lokale repræsentant.

Stk. 4. Lokalaftaler kan opsiges til bortfald med 3 måneders varsel, jf. dog § 14, stk. 3.

Stk. 5. Den årlige arbejdstidsnorm, jf. § 2, stk. 1 og satserne for overarbejde, jf. § 10, stk. 1-3, kan ikke fraviges ved aftale efter stk. 1.

§ 16. Ikrafttræden og opsigelse

Dette protokollat har virkning fra 1. april 2002 og kan opsiges samtidig med organisationsaftalen efter reglerne i samme. Såfremt organisationsaftalen opsiges, betragtes nærværende protokollat samtidig som opsagt.

Stk. 2. Samtidig ophæves protokollat af 10. december 1999 om arbejdstid mv. for lærere og børnehaveklasseledere samt for ledere ved frie grundskoler.

København, den 12. maj 2003

Lærernes Centralorganisation

Anders B. Christensen

Finansministeriet

P.M.V.

E.B.

Mogens Esmarch

Bilag 1

Udvikling og samarbejde, lærere/børnehaveklasseledere (125 timer)

Ved **samarbejde** forstås alle de aktiviteter, som læreren/børnehaveklasselederen udfører sammen med andre lærere og/ eller børnehaveklasseledere med henblik på at varetage undervisning og øvrige lærer/børnehaveklasselederopgaver på skolen, herunder alle former for fælles forberedelse, planlægning og efterbehandling. Det indbyrdes samarbejde vil som udgangspunkt respektere den enkelte skoles målsætning og egenart, som den overordnet er beskrevet i skolernes vedtægter.

Afhængig af skolens størrelse og overordnede principper for arbejdstilrettelæggelse kan dette samarbejde omfatte:

- fælles forberedelse og evaluering af undervisning og andre aktiviteter
- planlægning og tilrettelæggelse af arrangementer, projekter og undervisning for skolen som helhed eller grupper inden for skolen
- gruppens interne samarbejde vedr. definerede opgaver
- samarbejdsgrupper vedr. fag, lokaler, sociale opgaver mv. (dog ikke tilsyn med samlinger)
- teamsamarbejde efter ledelsens overordnede beskrivelse

Udviklingstid skal anvendes til aktiviteter, der skal sikre skolens udvikling og understøtte opfyldelsen af de opsatte mål for skolen, herunder fremme de ansattes kompetencer med henblik på at skabe forudsætninger for elevernes læring. Udviklingstimerne er relateret til skolens udvikling i bred forstand og udføres i samarbejde med andre ansatte.

Med henblik på udmøntningen af skolens pædagogiske målsætninger beslutter skolens ledelse i samarbejde med de ansatte, hvilke aktiviteter der i det kommende skoleår indgår som udviklingstid. Planlægningen skal sikre, at der skabes sammenhæng mellem skolens målsætninger og de ansattes viden og forudsætninger for at skabe optimal undervisning.

Udviklingstimerne kan f.eks. bruges til:

- pædagogiske dage/møder samt planlægning og evaluering af udviklingsrelaterede undervisningsprocesser for skolen. I det omfang en eller flere aktiviteter indgår i en fælles sammenhæng kan disse aktiviteter udføres individuelt
- udvikling af evalueringsformer, supervision, refleksion over egen og andres

- erfaringer og praksis, herunder andre skolers initiativer
- studiebesøg på andre skoler
  - udvikling af læseplaner/undervisningsplaner og undervisningsmaterialer
  - udvikling af nye undervisningsformer
  - studiegrupper, der er oprettet på lokalt initiativ og med ledelsens accept, og hvis problemformulering knytter sig til faglige, pædagogiske og holdningsmæssige målsætninger for skolen
  - korte kurser (af op til 6 timers varighed ekskl. pauser) og konferencer (af op til en samlet varighed på 2 dage), der indgår som led i skolens udviklingsarbejde

Oversigten er ikke udtømmende.

Hvis det planlagte samarbejde og den planlagte udviklingsaktivitet overstiger den afsatte timepulje, afsættes yderligere tid til formålet.

Det kan ikke pålægges de ansatte, at den afsatte tid skal anvendes til undervisnings- og tilsynsaktiviteter.

Bilag 2

Udvikling samt efter- og videreuddannelse (125 timer)

Udviklingstid kombineret med efter- og videreuddannelse skal anvendes til aktiviteter, der i bredere forstand sikrer skolens udvikling og understøtter opfyldelsen af de definerede mål for skolen, herunder fremme de ansattes kompetencer med henblik på at skabe forudsætninger for elevernes læring. De afsatte timer er relateret til både skolens og den enkelte ansattes udvikling, og timerne forudsættes udmøntet i et tæt samarbejde mellem ledelse og ansatte. Set over et åremål forudsættes alle de ansatte at få del i de afsatte timer til efter- og videreuddannelse.

Planlægningen af timerne skal sikre, at der skabes sammenhæng mellem skolens målsætninger og de ansattes viden og forudsætninger for at skabe optimal undervisning.

Udviklingstimerne kan f.eks. bruges til:

- pædagogiske dage/møder samt planlægning og evaluering af udviklingsrelaterede undervisningsprocesser for skolen. I det omfang en eller flere aktiviteter indgår i en fælles sammenhæng kan disse aktiviteter udføres individuelt
- udvikling af evalueringsformer, supervision, refleksion over egen og andres erfaringer og praksis, herunder andre skolers initiativer
- studiebesøg på andre skoler
- udvikling af læseplaner/undervisningsplaner og undervisningsmaterialer
- udvikling af nye undervisningsformer
- studiegrupper, der er oprettet på lokalt initiativ og med ledelsens accept, og hvis problemformulering knytter sig til faglige, pædagogiske og holdningsmæssige målsætninger for skolen
- Alle former for efter- og videreuddannelse

Oversigten er ikke udtømmende.

Hvis den planlagte udviklingsaktivitet, herunder efter- og videreuddannelse, overstiger den afsatte timepulje, afsættes yderligere tid til formålet.

Det kan ikke pålægges de ansatte, at den afsatte tid skal anvendes til undervisnings- og tilsynsaktiviteter.

Bilag 3

Tid til samarbejde på skolen (125 timer)

Samarbejde kan på en skole gennemføres under meget forskellige omstændigheder og under forskellige former, idet samarbejdet som udgangspunkt respekterer den enkelte skoles målsætning og egenart, som den overordnet er beskrevet i skolernes vedtægter.

Ved samarbejde forstås alle de aktiviteter, som den ansatte udfører sammen med andre med henblik på at varetage undervisning og øvrige opgaver på skolen, herunder alle former for fælles forberedelse, planlægning og efterbehandling. De ansatte samarbejder indbyrdes, med øvrige medarbejdere, bestyrelsen, forældre, elever og andre instanser.

Samarbejdet vil typisk indebære:

- **Samarbejde med forældre** om den enkelte elev, elevgrupper/klasser og skolens øvrige virksomhed på baggrund af skolens målsætning.
- **Samarbejde med ledelsen.** Som udgangspunkt vil samarbejdet ske på baggrund af den delegation, som ledelsen har givet:
  - formel samarbejdsorganisation. Fx. rådgivende organer/lærerråd/ medarbejderråd og udvalg under disse
  - samarbejde med ledelsen om pædagogiske, sociale og faglige spørgsmål
  - samarbejde med ledelsen om overordnede og økonomiske spørgsmål
  - personalepolitiske spørgsmål, udviklingssamtaler mv.
  - initiativer til gennemførelse af skolens målsætning
  - planlægning af skoleår/kurser og andre undervisningsperioder
  - planlægning af skolens fællesarrangementer/konferencer mv.
  - koordinering af arbejdsopgaver mellem lærere/børnehaveklasseledere og skolens øvrige ansatte
- **Samarbejde med andre lærere/børnehaveklasseledere.** Afhængig af skolens størrelse og overordnede principper for arbejdstilrettelæggelse kan dette samarbejde omfatte:
  - fælles forberedelse og evaluering af undervisning og andre aktiviteter
  - planlægning og tilrettelæggelse af arrangementer/konferencer, projekter og undervisning for skolen som helhed eller grupper inden for skolen
  - gruppens interne samarbejde vedr. definerede opgaver

- samarbejdsgrupper vedr. fag, lokaler, sociale opgaver mv. (dog ikke tilsyn med samlinger)
- teamsamarbejde efter ledelsens overordnede beskrivelse
- **Samarbejde med andre på og uden for skolen.** Samarbejdet kan være med andre personalegrupper, andre skoler og andre myndigheder.

Oversigten er ikke udtømmende.

Hvis det planlagte samarbejde overstiger den afsatte timepulje, afsættes yderligere tid til formålet.

Det kan ikke pålægges de ansatte, at den afsatte tid skal anvendes til undervisnings- og tilsynsaktiviteter.

Bilag 4

Samarbejde (lærere/børnehaveklasseledere), udvikling samt efter- og videreuddannelse (150 timer)

Ved **samarbejde** forstås alle de aktiviteter, som læreren/børnehaveklasselederen udfører sammen med andre lærere og/eller børnehaveklasseledere med henblik på at varetage undervisning og øvrige lærer-/børnehaveklasselederopgaver på skolen, herunder alle former for fælles forberedelse, planlægning og efterbehandling. Det indbyrdes samarbejde vil som udgangspunkt respektere den enkelte skoles målsætning og egenart, som den overordnet er beskrevet i skolernes vedtægter.

Afhængig af skolens størrelse og overordnede principper for arbejdstilrettelæggelse kan dette samarbejde omfatte:

- fælles forberedelse og evaluering af undervisning og andre aktiviteter
- planlægning og tilrettelæggelse af arrangementer, projekter og undervisning for skolen som helhed eller grupper inden for skolen
- gruppens interne samarbejde vedr. definerede opgaver
- samarbejdsgrupper vedr. fag, lokaler, sociale opgaver mv. (dog ikke tilsyn med samlinger)
- teamsamarbejde efter ledelsens overordnede beskrivelse

Udviklingstid kombineret med efter- og videreuddannelse skal anvendes til aktiviteter, der i bredere forstand sikrer skolens udvikling og understøtter opfyldelsen af de definerede mål for skolen, herunder fremme de ansattes kompetencer med henblik på at skabe forudsætninger for elevernes læring. De afsatte timer er relateret til både skolens og den enkelte ansattes udvikling, og forudsættes udmøntet i et tæt samarbejde mellem ledelse og ansatte. Set over et åremål forudsættes alle ansatte at få del i de afsatte timer til efter- og videreuddannelse.

Planlægningen af timerne skal sikre, at der skabes sammenhæng mellem skolens målsætninger og de ansattes viden og forudsætninger for at skabe optimal undervisning.

Udviklingstimerne kan f.eks. bruges til:

- pædagogiske dage/møder samt planlægning og evaluering af udviklingsrelaterede undervisningsprocesser for skolen. I det omfang en eller flere aktiviteter indgår i en fælles sammenhæng kan disse aktiviteter udføres individuelt
- udvikling af evalueringsformer, supervision, refleksion over egen og andres

- erfaringer og praksis, herunder andre skolers initiativer
- studiebesøg på andre skoler
  - udvikling af læseplaner/undervisningsplaner og undervisningsmaterialer
  - udvikling af nye undervisningsformer
  - studiegrupper, der er oprettet på lokalt initiativ og med ledelsens accept, og hvis problemformulering knytter sig til faglige, pædagogiske og holdningsmæssige målsætninger for skolen
  - alle former for efter- og videreuddannelse

Oversigten er ikke udtømmende.

Hvis den planlagte samarbejds- og udviklingsaktivitet, herunder efter- og videreuddannelse, overstiger den afsatte timepulje, afsættes yderligere tid til formålet.

Det kan ikke pålægges de ansatte, at den afsatte tid skal anvendes til undervisnings- og tilsynsaktiviteter.

Bilag 5

Klasselærerens arbejdsopgaver

Klasselæreropgaver, der kan fordeles på én eller flere ansatte, omfatter blandt andet:

Varetagelse af personlig rådgivning/vejledning af klassen/den enkelte elev vedrørende

- regelmæssig underretning af eleverne og forældrene om skolens syn på elevens udbytte af undervisningen
- uddannelses- og erhvervs muligheder (i samarbejde med skolevejlederen)
- sociale opgaver.

Varetagelse af forældresamarbejdet med klassens forældre som gruppe og med den enkelte elevs forældre.

Deltagelse i klasseforældremøder i den klasse, hvor den pågældende er klasselærer.

Deltagelse i anden mødevirksomhed som klasselæreren selv tager initiativ til.

Mødevirksomhed planlagt af skole eller forældre indregnes i arbejdstiden som andre opgaver under skoletid.

Varetagelse af arbejdet vedrørende klassen som helhed samt de enkelte elever i forhold til:

- skolens ledelse, øvrige lærere og andre personalegrupper på skolen
- kommunale myndigheder, f.eks. skolepsykologisk rådgivning og skolesundhedsplejen
- fællesarrangementer for hele eller dele af skolen, der ikke er undervisningsrelaterede (dog ikke ekskursioner).

Implementering og koordinering af arbejdet med henblik på udvikling af skolens egenart og kvalitet i forhold til klassen, til klassens øvrige lærere og i forhold til klassens forældre.

Bilag 6

Fortolkningsbidrag om undervisningstid, jf. cirkulærebemærkningen til § 3. Skoletid i aftale om arbejdstid mv. for lærere ved de frie grundskoler

Ifølge aftale om arbejdstid skal undervisningstid kunne identificeres inden for den samlede skoletid.

Som udgangspunkt er undervisning aktiviteter med eleverne, planlagt og forbedret af læreren.

Nedenfor er foretaget en tolkning af hvilke aktiviteter der er undervisning og hvilke der ikke er. Skelnen mellem undervisning og ikke-undervisning er uafhængig af tid og sted.

Tid, der på arbejdstidsplanen er kostskoletilsyn, er ikke undervisningstid.

Lokalt kan der efter § 15, stk. 2, aftales andre forståelser end de nedenfor nævnte.

Uddannelses- og erhvervsvejledning

Det er undervisning, når den pågældende lærer vejleder grupper af elever, vejleder en eller flere elever efter forud indgået aftale eller modtager elever i åbnings- eller træffetider.

Uddannelses- og erhvervsvejlederens arbejde med at skaffe praktikpladser o.lign. samt lignende spontan kommunikation med elever er ikke undervisning.

Bibliotekararbejde

Den tid, hvor biblioteket er åbent for skolens elever (og bibliotekaren er til rådighed) betragtes som undervisningstid. Orientering for skolen, klasser og grupper af elever om skolebiblioteksvirksomhed er undervisning.

Klasselærerfunktioner

Hvis man vælger at indgå akkorden med 75 timer som honorering for funktionerne, betragtes klasselærerfunktionerne ikke som undervisning. Formaliserede elevsamtaler, det er pålagt læreren at gennemføre, er undervisningstid.

Morgensang

Hvis morgensang arrangeres som en begivenhed for hele skolen, er det undervisning for de lærere, der arrangerer det (vælger sange, spiller, læser op etc.). Hvis morgensang arrangeres klassevis ell.lign. er det undervisning.

Sociale og kulturelle arrangementer, herunder fester

Hvor det er læreren, der står med ansvaret for aktivitetens forberedelse og/eller afvikling, herunder indslag af underholdning med elever, er der tale om undervisning.

Aktiviteter, herunder alene praktiske opgaver, hvor læreren deltager på lige fod med andre, f.eks. forældre, er ikke undervisning (men er andet tilsyn).

Spisefrikvarter

Tæller ikke som undervisning, idet der er tale om andet tilsyn.

Forældrekontakt

Forældremøder, forældrekonsultation og tilsvarende tæller ikke som undervisning, heller ikke hvis eleverne er med.

Idrætsdage

Hvor det er læreren der står med ansvaret for idrætsdagens forberedelse og/eller afvikling er der tale om undervisning. Det gælder tilsvarende hvor det er læreren der står med ansvaret for forberedelse og/eller afvikling af enkeltdele af idrætsdagen, f.eks. enkeltdiscipliner.

Hvor læreren alene fører "andet tilsyn" i forbindelse med idrætsdagens afvikling, anses dette ikke for undervisning.

Lejrskoler, hytteture og udflugter fastsættes lokalt efter det konkrete indhold, evt. ved indgåelse af aftale om akkord, jf. § 14.

Ekskursioner

Er undervisning.

Elevsamtaler

En lærers planlagte og målrettede samtaler med enkelte elever, f.eks. som oplæg til skole-hjem-samtaler, er undervisning.

Transporttid er ikke undervisning. I visse situationer kan transporttid indgå i undervisningstiden; f.eks. hvor tiden benyttes til undervisning, eller det, der ses under transporten, indgår i et undervisningsforløb.

Bilag 7

Uddrag af fremsendelsesbrev til Undervisningsministeriet

Frie Grundskolers Lærerforening har under forhandlingerne vedrørende § 15, stk. 3, tilkendegivet, at man er indstillet på at udøve forhandlingsretten således:

1. Om indgåelse af lokalaftaler

Lokalaftaler indgås efter forhandling mellem skolens bestyrelse og lærernes forhandlingsudvalg. Lærerne afgør selv forhandlingsudvalgets sammensætning, dog er den af skolens organiserede lærere valgte tillidsrepræsentant født medlem af udvalget. Lokalaftalen, der skal være skriftlig, skal underskrives af tillidsrepræsentanten for at have gyldighed.

Såfremt tillidsrepræsentanten ikke ønsker at tiltræde aftalen, kan den begæres fremsendt til godkendelse i Frie Grundskolers Lærerforening, der sammen med skolens forening skal søge en forhandlingsløsning. Kan forlig ikke opnås, træffes afgørelsen af Frie Grundskolers Lærerforening. Afgørelsen skal skriftligt begrundes.

Ved skoler uden valgt tillidsrepræsentant skal aftalen gennem skolens forening fremsendes til Frie Grundskolers Lærerforening. Såfremt Frie Grundskolers Lærerforening ikke umiddelbart kan tiltræde aftalen, skal den behandles efter reglerne i pkt. 2.

2. Om FGL's grundlag for at afvise en indgået lokalaftale

Der er mellem parterne enighed om, at Frie Grundskolers Lærerforenings ret til at underkende lokalt indgåede aftaler alene kan bero på, at lokalaftalen strider mod gældende bestemmelser eller intentioner i regelgrundlaget for lærernes tjenestetid og lønfastsættelse. Afvisning skal konkret begrundes med henvisning til regelsættet i hvert enkelt tilfælde.

Danmarks Lærerforening har under forhandlingerne vedrørende § 15, stk. 3, tilkendegivet, at forhandlingsretten vil blive udøvet af den lokale kreds i samarbejde med den enkelte skoles tillidsrepræsentant.

AFTALE OM ARBEJDSSTIDSREGLER MV. I FORBINDELSE MED KURSUSDELTAGELSE

§ 1. Når en ansat på tjenestestedets foranledning deltager i kursus, beregnes arbejdstiden for den enkelte dag som 7,4 timer, jf. dog § 6, stk. 2.

Stk. 2. Hvis der ifølge kursusprogram eller lignende er tilrettelagt undervisning eller anden faglig kursusvirksomhed efter kl. 19.00, kan ansættelsesmyndigheden medregne denne i arbejdstiden.

Stk. 3. Hvis kurset afvikles på dage, hvor den ansatte i forvejen helt eller delvis har udført sin normale tjeneste, beregnes arbejdstiden som den på den pågældende dag faktisk udførte tjeneste med tillæg af 3 timer, dog mindst 7,4 timer i alt.

§ 2. Såfremt kurser afvikles på søn- og helligdage, ydes der for den pågældende dag et tillæg svarende til 7,5 gange det til enhver tid for tjenestemænd gældende timetillæg for arbejde på søn- og helligdage.

§ 3. Såfremt kurser helt eller delvis afvikles på lørdage efter kl. 14.00, ydes der for den pågældende dag et tillæg svarende til 3 gange det til enhver tid for tjenestemænd gældende timetillæg for arbejde på lørdage.

§ 4. Såfremt der ifølge kursusprogram eller lignende er tilrettelagt undervisning eller anden faglig kursusvirksomhed efter kl. 17.00, ydes der for den pågældende dag et tillæg svarende til 2 gange det til enhver tid for tjenestemænd gældende timetillæg (natpenge) for arbejde i tidsrummet fra kl. 17.00 til kl. 06.00.

§ 5. Såfremt en ansat pålægges at deltage i – herunder foretager ud- eller hjemrejse på tjenesterejsevilkår i forbindelse med – et kursus på en på forhånd fastlagt fridag, ydes erstatning for den mistede fridag efter reglerne i § 16 i arbejdstidsaftalen for tjenestemænd.

§ 6. Hvis en ansat i forbindelse med kursusdeltagelse som ovenfor nævnt foretager ud- eller hjemrejse på almindelige tjenesterejsevilkår på dage, der ikke er fridage, og hvor der i øvrigt ikke afvikles kursusaktivitet, medregnes reisetiden i arbejdstiden efter de i § 6 i arbejdstidsaftalen for tjenestemænd anførte regler.

Stk. 2. På kursusdage, hvor den ansatte foretager ud- og hjemrejse på samme dag, opgøres rejsetiden og kursustiden efter §§ 6 og 3 i arbejdstidsaftalen for tjenestemænd. Såfremt det samlede timetal herefter overstiger 7,4 timer, ydes der for de overskydende timer oprundet til nærmeste halve time godtgørelse (frihed eller timeløn) for et tilsvarende antal timer.

§ 7. Foranstående bestemmelser kan i den enkelte styrelse suppleres eller fraviges ved aftale mellem vedkommende minister og den/de berørte centralorganisation(er) eller de organisationer, der måtte blive bemyndiget hertil.

Stk. 2. Lokale aftaler, der måtte være indgået før 18. marts 1991, forbliver i kraft, indtil de ændres i overensstemmelse med gældende regler herom.

§ 8. Nærværende aftale har virkning fra 1. april 2000 og kan alene opsiges i forbindelse med opsigelse af den for tjenestemænd gældende arbejdstidsaftale.

Stk. 2. Samtidig ophæves aftale af 11. marts 1991 om arbejdstid mv. i forbindelse med kursusdeltagelse.

København, den 7. januar 2000

Statsansattes Kartel
Niels Juul

Statstjenestemændenes Centralorganisation II
Tommy Agerskov Thomsen

Lærernes Centralorganisation
Anni Herfort Andersen

Overenskomstansattes Centralorganisation
Finn Busse Jensen

Finansministeriet
P.MV.
E.B.
Dorte Sølling

Cirkulære af 12. maj 2003

Perst. nr. 040-03

PKAT nr. 0223 og 0237

J.nr. 01-333/51-5

Pris: 25,00 Kr.

Henvendelse vedrørende dette cirkulære rettes til

Personalestyrelsen

Frederiksholms Kanal 6

1220 København K

Telefon 3392 4049

Telefax 3391 0069

Yderligere eksemplarer kan købes ved henvendelse til

Schultz Information

Telefon 4363 2300